

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 9ης Σεπτεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Πολιτική ασύλου – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Άρθρο 46 – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 47 – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής – Προσφυγή κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη – Προθεσμία για την άσκηση προσφυγής – Μέσα κοινοποίησης»

Στην υπόθεση C-651/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Βέλγιο) με απόφαση της 1ης Αυγούστου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Σεπτεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

JP

κατά

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, M. Safjan, L. Bay Larsen και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο JP, εκπροσωπούμενος από τον D. Andrien, avocat,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Pochet, M. Van Regemorter και C. Van Lul,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Dubois και την A.-L. Desjonquères,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Κοντού-Durande και A. Azema,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 46 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60, και διορθωτικά ΕΕ 2015, L 29, σ. 16, και ΕΕ 2015, L 114, σ. 25), καθώς και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του JP και του Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Γενικού Επιτρόπου για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες, Βέλγιο, στο εξής: Γενικός Επίτροπος), σχετικά με την απόφαση του Γενικού Επιτρόπου να απορρίψει ως απαράδεκτη τη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας που υπέβαλε ο JP.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 18, 20, 23, 25, 50 και 60 της οδηγίας 2013/32 έχουν ως εξής:

«(18) Είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων διεθνή προστασία να λαμβάνεται απόφαση επί των αιτήσεων το συντομότερο δυνατό, με την επιφύλαξη της διεξαγωγής κατάλληλης και πλήρους εξέτασης.

[...]

(20) Σε αυστηρά καθορισμένες περιστάσεις, όταν η αίτηση είναι πιθανώς αβάσιμη [...], τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να επιταχύνουν τη διαδικασία εξέτασης, ιδίως με την πρόβλεψη μικρότερων αλλά εύλογων προθεσμιών για ορισμένα διαδικαστικά βήματα, με την επιφύλαξη διεξαγωγής επαρκούς και πλήρους εξέτασης και εφόσον ο αιτών έχει πραγματικά πρόσβαση σε βασικές αρχές και εγγυήσεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία.

[...]

(23) Στο πλαίσιο των διαδικασιών προσφυγών, θα πρέπει να χορηγείται στους αιτούντες, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση από πρόσωπα που βάσει της εθνικής νομοθεσίας έχουν τις σχετικές ικανότητες. Επιπλέον, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, οι αιτούντες θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να συμβουλευονται, ιδία δαπάνη, νομικούς ή άλλους συμβούλους που γίνονται δεκτοί ή στους οποίους επιτρέπεται να λειτουργούν με την ιδιότητα αυτή βάσει του εθνικού δικαίου.

[...]

(25) Προς τον σκοπό της ορθής αναγνώρισης των ατόμων που χρήζουν προστασίας ως πρόσφυγες κατά την έννοια του άρθρου 1 της [Σύμβασης περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954)], όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων που συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967] ή ως πρόσωπα που δικαιούνται επικουρική προστασία, κάθε αιτών θα πρέπει να έχει πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες, τη δυνατότητα να συνεργάζεται και να επικοινωνεί καταλλήλως με τις αρμόδιες αρχές ώστε να υποβάλλει τα σχετικά με την υπόθεσή του γεγονότα, καθώς και

επαρκείς διαδικαστικές εγγυήσεις για να προωθεί την υπόθεσή του σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Επιπλέον, η εξέταση μιας αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει κανονικά να δίδει στον αιτούντα τουλάχιστον: το δικαίωμα παραμονής εν αναμονή της απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή, πρόσβαση σε διερμηνέα για την παρουσίαση της υπόθεσής του σε περίπτωση συνέντευξης με τις αρχές, δυνατότητα επικοινωνίας με εκπρόσωπο του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) και με οργανώσεις που παρέχουν ενημέρωση ή συμβουλές σε αιτούντες διεθνή προστασία, το δικαίωμα κατάλληλης κοινοποίησης της απόφασης και πραγματικό και νομικό σκεπτικό της απόφασης, τη δυνατότητα συνεννόησης με νομικό ή άλλο σύμβουλο, το δικαίωμα ενημέρωσής του για τη νομική του κατάσταση στα κρίσιμα σημεία της διαδικασίας, σε γλώσσα την οποία κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί, καθώς και, σε περίπτωση αρνητικής απόφασης, το δικαίωμα ουσιαστικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου.

[...]

- (50) Σύμφωνα με βασική αρχή της ενωσιακής νομοθεσίας, οι αποφάσεις επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας [...] πρέπει να επιδέχονται αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου.

[...]

- (60) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται στον Χάρτη. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία σκοπεύει να διασφαλίσει τον πλήρη σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και να προωθήσει την εφαρμογή των άρθρων 1, 4 18, 19, 21, 23, 24 και 47 του Χάρτη και πρέπει να εφαρμοστεί αναλόγως.»

- 4 Το άρθρο 11 της οδηγίας αυτής προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αποφάσεις για τις αιτήσεις παροχής διεθνούς προστασίας να δίδονται γραπτώς.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν επίσης ώστε, όταν απορρίπτεται αίτηση όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα και/ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας, να αναφέρονται στην απόφαση οι πραγματικοί και νομικοί λόγοι και να δίδονται γραπτώς πληροφορίες για τις δυνατότητες προσβολής αρνητικής απόφασης.

[...]»

- 5 Κατά το άρθρο 12, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη, με τις διαδικασίες του κεφαλαίου III, μεριμνούν ώστε να παρέχονται σε όλους τους αιτούντες οι ακόλουθες εγγυήσεις:

[...]

- ε) να τους κοινοποιείται σε εύλογο χρόνο η απόφαση της αποφαινόμενης αρχής για την αίτηση. Εάν ένας νομικός ή άλλος σύμβουλος εκπροσωπεί νομίμως τον αιτούντα, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να κοινοποιήσουν την απόφαση σε αυτόν αντί στον αιτούντα·

- στ) να ενημερώνονται σχετικά με το αποτέλεσμα της απόφασης της αποφαινόμενης αρχής σε γλώσσα που κατανοούν ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοούν εάν δεν τους παρέχει συνδρομή ή εκπροσώπηση νομικός ή άλλος σύμβουλος. Η παρεχόμενη ενημέρωση περιλαμβάνει πληροφορίες για τη δυνατότητα προσβολής αρνητικής απόφασης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 παράγραφος 2.»

6 Δυνάμει του άρθρου 13 παράγραφος 2, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι «οι αιτούντες πρέπει να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές για τον παρόντα τόπο διαμονής ή τη διεύθυνσή τους και να τις ενημερώνουν για την αλλαγή του το συντομότερο δυνατόν. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι ο αιτών υποχρεούται να δέχεται κάθε γνωστοποίηση στον πιο πρόσφατο τόπο διαμονής ή στη διεύθυνση που έχει δηλώσει κατά τον τρόπο αυτό».

7 Το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32/ΕΚ ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να παρέχεται, κατόπιν αιτήματος, δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση στο πλαίσιο των διαδικασιών άσκησης ένδικου μέσου που προβλέπονται στο κεφάλαιο V [...].»

8 Το άρθρο 22 της εν λόγω οδηγίας αναγνωρίζει το δικαίωμα των αιτούντων διεθνή προστασία σε νομική συνδρομή και εκπροσώπηση σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

9 Το άρθρο 23 της εν λόγω οδηγίας ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο νομικός ή άλλος σύμβουλος, που γίνεται δεκτός ή αναγνωρίζεται με την ιδιότητα αυτή βάσει της εθνικής νομοθεσίας και που παρέχει συνδρομή ή εκπροσώπηση σε αιτούντα βάσει της εθνικής νομοθεσίας, να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες του φακέλου του αιτούντος βάσει των οποίων λαμβάνεται ή θα ληφθεί απόφαση.»

10 Κατά το άρθρο 33, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απaráδεκτη μόνο εάν:

[...]

δ) η αίτηση είναι μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο της οποίας δεν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί δικαιούχος διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας [2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9)]·

[...]».

11 Το άρθρο 40 της οδηγίας 2013/32, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μεταγενέστερες αιτήσεις», ορίζει τα εξής:

«1. Όταν ένα πρόσωπο που έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος προβαίνει σε περαιτέρω διαβήματα ή υποβάλλει μεταγενέστερη αίτηση στο ίδιο κράτος μέλος, το εν λόγω κράτος μέλος εξετάζει τα περαιτέρω διαβήματα ή τα στοιχεία της μεταγενέστερης αίτησης στο πλαίσιο της εξέτασης της προηγούμενης αίτησης ή της εξέτασης της αίτησης επανεξέτασης ή του ένδικου μέσου, εφόσον οι αρμόδιες αρχές μπορούν να λάβουν υπόψη τους και να εξετάσουν όλα τα στοιχεία στα οποία βασίζονται τα περαιτέρω διαβήματα ή η μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο αυτό.

2. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το παραδεκτό αίτησης για διεθνή προστασία σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο δ), η μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας υποβάλλεται κατ' αρχήν σε προκαταρκτική εξέταση προκειμένου να καθορισθεί εάν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από

τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τον χαρακτηρισμό του ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της [οδηγίας 2011/95].

3. Εάν η προκαταρκτική εξέταση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 καταλήξει στο συμπέρασμα ότι νέα στοιχεία ή πορίσματα έχουν προκύψει ή υποβληθεί από τον αιτούντα τα οποία αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της [οδηγίας 2011/95], η αίτηση εξετάζεται περαιτέρω σύμφωνα με το κεφάλαιο II. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να προβάλουν άλλους λόγους για την περαιτέρω εξέταση μεταγενέστερης αίτησης.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η αίτηση εξετάζεται περαιτέρω μόνο εάν ο συγκεκριμένος αιτών, χωρίς υπαιτιότητά του, δεν μπόρεσε να επικαλεσθεί τα στοιχεία που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου κατά την προηγούμενη διαδικασία, ιδίως με την άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 46.

5. Σε περίπτωση μη περαιτέρω εξέτασης μιας μεταγενέστερης αίτησης δυνάμει του παρόντος άρθρου, η αίτηση θεωρείται απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2 στοιχείο δ).

6. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου μπορεί να εφαρμόζεται επίσης και στην περίπτωση:

- α) εξαρτωμένου προσώπου το οποίο καταθέτει αίτηση αφού έχει συναινέσει, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2, να αποτελέσει η περίπτωση του τμήμα αίτησης η οποία κατατίθεται για λογαριασμό του· και/ή
- β) άγαμου ανηλίκου ο οποίος καταθέτει αίτηση μετά από την κατάθεση αίτησης για λογαριασμό του δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 5 στοιχείο γ).

Στις εν λόγω περιπτώσεις, η προκαταρκτική εξέταση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 θα αφορά την ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων που να δικαιολογούν την υποβολή χωριστής αίτησης εκ μέρους του εξαρτωμένου προσώπου ή του άγαμου ανηλίκου.

7. Εφόσον ένα πρόσωπο έναντι του οποίου πρέπει να εκτελεσθεί απόφαση μεταφοράς σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 604/2013 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31)] προβαίνει σε περαιτέρω διαβήματα ή υποβάλλει μεταγενέστερη αίτηση στο κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά, τα εν λόγω διαβήματα ή μεταγενέστερες αιτήσεις εξετάζονται από το αρμόδιο κράτος μέλος, όπως ορίζεται στον εν λόγω κανονισμό, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.»

12 Κατά το άρθρο 46, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας αυτής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των ακόλουθων αποφάσεων:

- α) απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων:

[...]

- ii) με τις οποίες η αίτηση κρίνεται ως απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2,

[...]

[...]

4. Τα κράτη μέλη ορίζουν εύλογες προθεσμίες και θεσπίζουν τις λοιπές απαιτούμενες διατάξεις για την άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής από τον αιτούντα σύμφωνα με την παράγραφο 1. Οι προθεσμίες δεν καθιστούν αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος.»

Το βελγικό δίκαιο

- 13 Το άρθρο 39/2, παράγραφος 1, του loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, du 15 décembre 1980 (νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, σχετικά με την είσοδο των αλλοδαπών στην εθνική επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνσή τους, *Moniteur belge* της 31ης Δεκεμβρίου 1980, σ. 14584), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος της 15ης Δεκεμβρίου 1980), ορίζει τα εξής:

«To Conseil [du contentieux des étrangers] (Συμβούλιο επίλυσης ενδίκων διαφορών αλλοδαπών) εκδίδει αποφάσεις επί των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων του [Γενικού Επιτρόπου].

[...]»

- 14 Κατά το άρθρο 39/57 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980:

«§1 Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 39/2 προσφυγές ασκούνται με την κατάθεση δικογράφου, εντός τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης κατά της οποίας στρέφονται.

Το δικόγραφο της προσφυγής υποβάλλεται εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης κατά της οποίας στρέφεται:

[...]

3° όταν η προσφυγή στρέφεται κατά απόφασης περί απαραδέκτου που διαλαμβάνεται στο άρθρο 57/6 §3, πρώτο εδάφιο. Εντούτοις, η προσφυγή ασκείται εντός πέντε ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης κατά της οποίας στρέφεται όταν πρόκειται για απόφαση περί απαραδέκτου εκδοθείσα βάσει του άρθρου 57/6 §3, πρώτο εδάφιο, 5°, και ο αλλοδαπός βρίσκεται, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς του, σε συγκεκριμένο τόπο κατά τα άρθρα 74/8 και 74/9 ή τελεί υπό περιορισμό.

[...]

§2. Η έναρξη των προθεσμιών άσκησης των προβλεπόμενων στην παράγραφο 1 προσφυγών υπολογίζεται:

[...]

2° όταν η κοινοποίηση πραγματοποιείται με συστημένη επιστολή ή απλή ταχυδρομική επιστολή, από την τρίτη εργάσιμη ημέρα που ακολουθεί την ημέρα κατά την οποία η επιστολή παραδόθηκε στις ταχυδρομικές υπηρεσίες, πλην απόδειξης του αντιθέτου από τον παραλήπτη·

[...]

Η ημέρα κατά την οποία λήγει η προθεσμία συνυπολογίζεται στην προθεσμία. Ωστόσο, αν η προθεσμία λήγει Σάββατο, Κυριακή ή ημέρα αργίας, η λήξη της μετατίθεται στην επόμενη εργάσιμη ημέρα.

[...]»

- 15 Το άρθρο 51/2 του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«Αλλοδαπός που υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 50 § 3, υποχρεούται να επιλέξει τόπο επιδόσεων στο Βέλγιο.

Σε περίπτωση μη ορισμού τόπου επιδόσεων, τεκμαίρεται ότι ο αιτών έχει επιλέξει ως τόπο επιδόσεων το Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides (Γραφείο για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες).

[...]

Κάθε τροποποίηση του ορισθέντος τόπου επιδόσεων πρέπει να γνωστοποιείται με συστημένη επιστολή στον [Γενικό Επίτροπο] καθώς και στον [υπουργό στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτουν η είσοδος των αλλοδαπών στην εθνική επικράτεια, η διαμονή, η εγκατάσταση και η απομάκρυνσή τους].

Υπό την επιφύλαξη προσωπικής κοινοποίησης, όλες οι κοινοποιήσεις πραγματοποιούνται εγκύρως στον τόπο επιδόσεων, με συστημένη επιστολή στο ταχυδρομείο ή με ιδίόχειρη παράδοση έναντι απόδειξης παραλαβής. Εφόσον ο αλλοδαπός έχει ορίσει ως αντίκλητο τον δικηγόρο του, η κοινοποίηση δύναται να αποσταλεί εγκύρως με τηλεομοιοτυπία ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο κοινοποίησης εγκριθέν με βασιλικό διάταγμα.

[...]»

- 16 Το άρθρο 57/6, παράγραφος 3, του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«Ο [Γενικός Επίτροπος] μπορεί να απορρίψει ως απαράδεκτη αίτηση διεθνούς προστασίας εφόσον:

[...]

5° ο αιτών υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας για την οποία δεν προκύπτουν ούτε προσκομίζονται από τον αιτούντα νέα ουσιώδη στοιχεία ή πορίσματα κατά την έννοια του άρθρου 57/62·

[...]».

- 17 Δυνάμει του άρθρου 57/6/2, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου, «[κ]ατόπιν παραλαβής της μεταγενέστερης αίτησης που διαβιβάζεται από τον υπουργό ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο βάσει του άρθρου 51/8, ο [Γενικός Επίτροπος] εξετάζει κατά προτεραιότητα αν προκύπτουν ή υποβάλλονται από τον αιτούντα νέα ουσιώδη στοιχεία ή πορίσματα, τα οποία ενισχύουν σημαντικά την πιθανότητα να αναγνωριστεί υπέρ του το καθεστώς του πρόσφυγα κατά την έννοια του άρθρου 48/3 ή η επικουρική προστασία κατά την έννοια του άρθρου 48/4. Ελλείψει τέτοιων νέων ουσιωδών στοιχείων ή πορισμάτων, ο [Γενικός Επίτροπος] απορρίπτει την αίτηση ως απαράδεκτη».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 18 Μετά την απόρριψη αίτησης ασύλου, ο προσφεύγων της κύριας δίκης υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη με απόφαση του Γενικού Επιτρόπου της 18ης Μαΐου 2018, βάσει του άρθρου 57/6/2 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

- 19 Δεδομένου ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης δεν είχε ορίσει τόπο επιδόσεων στο Βέλγιο, η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε σε αυτόν, κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου, στις 22 Μαΐου 2018, με συστημένη επιστολή στην έδρα του Γραφείου για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες.
- 20 Σύμφωνα με το βελγικό δίκαιο, η προθεσμία των δέκα ημερών για την άσκηση προσφυγής κατά της απόφασης αυτής άρχισε να τρέχει την τρίτη εργάσιμη ημέρα μετά την ημέρα κατά την οποία η επιστολή παραδόθηκε στην ταχυδρομική υπηρεσία, ήτοι την Παρασκευή, 25 Μαΐου 2018. Δεδομένου ότι η ημέρα λήξης της προθεσμίας αυτής ήταν Κυριακή, η προθεσμία μετατέθηκε για τη Δευτέρα, 4 Ιουνίου 2018.
- 21 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης παρουσιάστηκε στην έδρα του Γενικού Επιτρόπου στις 30 Μαΐου 2018 και δήλωσε ότι την ημερομηνία αυτή παραλαμβάνει τη συστημένη επιστολή που αφορούσε την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 22 Στις 7 Ιουνίου 2018 ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε προσφυγή κατά της προσβαλλόμενης απόφασης ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers (συμβουλίου επίλυσης ενδίκων διαφορών αλλοδαπών, Βέλγιο). Με απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2018, το δικαστήριο αυτό απέρριψε την προσφυγή ως ασκηθείσα εκπροθέσμως.
- 23 Στις 18 Οκτωβρίου 2018 ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Βέλγιο).
- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν το άρθρο 46 της [οδηγίας 2013/32], κατά το οποίο οι αιτούντες πρέπει να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής κατά των αποφάσεων “επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας”, και το άρθρο 47 του [Χάρτη] την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνικό δικονομικό κανόνα, όπως το άρθρο 39/57 του [νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980], σε συνδυασμό με το άρθρο 51/2, το άρθρο 57/6, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, σημείο 5, και το άρθρο 57/6/2, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου, που καθορίζει σε δέκα “ημερολογιακές” ημέρες από την κοινοποίηση της διοικητικής απόφασης την προθεσμία για την άσκηση προσφυγής κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας που έχει υποβάλει υπήκοος τρίτης χώρας, ιδίως όταν η κοινοποίηση πραγματοποιήθηκε στο [Γραφείο για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες], το οποίο ο προσφεύγων “τεκμαίρεται” εκ του νόμου ότι έχει ορίσει ως τόπο επιδόσεων;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 25 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους που προβλέπει ότι η προσφυγή κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να ασκηθεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, από την κοινοποίηση της απόφασης αυτής, ακόμη και όταν, ελλείψει ορισμού τόπου επιδόσεων εντός του εν λόγω κράτους μέλους από τον ενδιαφερόμενο αιτούντα, η ως άνω κοινοποίηση πραγματοποιείται στην έδρα της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για την εξέταση των σχετικών αιτήσεων.
- 26 Το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 επιβάλλει στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των αποφάσεων περί απόρριψης αίτησης διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων με τις οποίες η αίτηση κρίνεται προδήλως απαράδεκτη.

- 27 Τα χαρακτηριστικά της προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 πρέπει να καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 47 του Χάρτη, κατά το οποίο κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο (απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2018, E. G., C-662/17, EU:C:2018:847, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Επί της κοινοποίησης στην έδρα της αρμόδιας αρχής

- 28 Κατ' αρχάς, πρέπει να εξακριβωθεί αν το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας οι αποφάσεις που αφορούν τους αιτούντες διεθνή προστασία οι οποίοι δεν έχουν ορίσει τόπο επιδόσεων στο οικείο κράτος μέλος κοινοποιούνται στην έδρα της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για την εξέταση των σχετικών αιτήσεων, δεδομένου ότι η κοινοποίηση αυτή σηματοδοτεί την έναρξη της νόμιμης προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής κατά των εν λόγω αποφάσεων.
- 29 Η κοινοποίηση των αποφάσεων επί των αιτήσεων διεθνούς προστασίας στους ενδιαφερόμενους αιτούντες είναι ουσιώδης για τη διασφάλιση του δικαιώματός τους πραγματικής προσφυγής, καθόσον τους παρέχει τη δυνατότητα να λάβουν γνώση των ως άνω αποφάσεων και, ενδεχομένως, εάν η κοινοποιηθείσα απόφαση είναι αρνητική, να την προσβάλουν δικαστικώς εντός της προβλεπόμενης από το εθνικό δίκαιο προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής.
- 30 Μολονότι η οδηγία 2013/32 αναφέρει, στην αιτιολογική σκέψη 25, ότι στους αιτούντες διεθνή προστασία πρέπει να αναγνωρίζεται το δικαίωμα κατάλληλης κοινοποίησης των αποφάσεων επί των αιτήσεών τους, εντούτοις η οδηγία αυτή δεν προβλέπει συγκεκριμένους τρόπους κοινοποίησης των σχετικών αποφάσεων.
- 31 Πράγματι, αφενός, στο άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, η οδηγία 2013/32 αναφέρει απλώς ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αποφάσεις για τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας και οι πληροφορίες για τις δυνατότητες προσβολής αρνητικής απόφασης να δίδονται γραπτώς στους ενδιαφερόμενους αιτούντες. Αφετέρου, μεταξύ των εγγυήσεων που προβλέπει η ίδια οδηγία υπέρ των αιτούντων αναφέρεται μόνον, χωρίς άλλη διευκρίνιση, αντιστοίχως στα στοιχεία ε' και στ' του άρθρου 12, πρώτον, ότι τους κοινοποιείται σε εύλογο χρόνο η απόφαση της αποφαινόμενης αρχής για την αίτηση, καθώς και, δεύτερον, ότι οι εν λόγω αιτούντες ενημερώνονται, σε γλώσσα που κατανοούν, σχετικά με το αποτέλεσμα της απόφασης της αποφαινόμενης αρχής και σχετικά με τη δυνατότητα προσβολής αρνητικής απόφασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.
- 32 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2013/32 επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν στους αιτούντες διεθνή προστασία την υποχρέωση να αναφέρουν τον τόπο διαμονής ή τη διεύθυνσή τους προς διευκόλυνση της επικοινωνίας σχετικά με τις αιτήσεις τους. Εντούτοις, καμία διάταξη της οδηγίας δεν προβλέπει τις ενδεχόμενες συνέπειες που πρέπει να αντλήσουν τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της δυνατότητας αυτής από την έλλειψη αναφοράς του τόπου διαμονής προς διευκόλυνση της ως άνω επικοινωνίας.
- 33 Τέλος, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/32, στα κράτη μέλη επαφίεται να θεσπίσουν τις απαιτούμενες διατάξεις για την άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής από τον αιτούντα.
- 34 Υπενθυμίζεται πάντως ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ελλείψει σχετικών κανόνων της Ένωσης, εναπόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να θεσπίσει τους σχετικούς με τα ένδικα βοηθήματα δικονομικούς κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των υποκειμένων δικαίου, δυνάμει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας, υπό τον όρο, ωστόσο, ότι οι κανόνες αυτοί δεν είναι λιγότερο ευμενείς από τους διέποντες παρόμοιες καταστάσεις που

υπόκεινται στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει το δίκαιο της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) [απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, LH (Tompa), C-564/18, EU:C:2020:218, σκέψη 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 35 Ως εκ τούτου, οι δικονομικοί κανόνες που αφορούν την κοινοποίηση των αποφάσεων επί των αιτήσεων διεθνούς προστασίας εμπίπτουν στην αρχή της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών, τηρουμένων των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.
- 36 Όσον αφορά, πρώτον, την αρχή της ισοδυναμίας, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η τήρηση της αρχής αυτής επιβάλλει την ίση μεταχείριση των ένδικων βοηθημάτων με τα οποία προβάλλεται παραβίαση του εθνικού δικαίου και των παρεμφερών ένδικων βοηθημάτων με τα οποία προβάλλεται παραβίαση του δικαίου της Ένωσης [απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης), C-180/17, EU:C:2018:775, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 37 Συνεπώς, πρέπει, αφενός, να προσδιοριστούν οι παρεμφερείς διαδικασίες ή τα παρεμφερή ένδικα βοηθήματα και, αφετέρου, να κριθεί αν τα ένδικα βοηθήματα που στηρίζονται στο εθνικό δίκαιο αντιμετωπίζονται πιο ευνοϊκά σε σχέση με τα ένδικα βοηθήματα τα οποία αφορούν την προάσπιση των δικαιωμάτων που αντλούν οι ιδιώτες από το δίκαιο της Ένωσης [απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης), C-180/17, EU:C:2018:775, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 38 Ως προς τον παρεμφερή χαρακτήρα των ένδικων βοηθημάτων, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει άμεση γνώση των εφαρμοστέων δικονομικών κανόνων, να ελέγξει την ομοιότητα των σχετικών ένδικων βοηθημάτων, με γνώμονα το αντικείμενο, την αιτία και τα ουσιώδη στοιχεία τους [απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης), C-180/17, EU:C:2018:775, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 39 Όσον αφορά την παρόμοια αντιμετώπιση των ένδικων βοηθημάτων, υπενθυμίζεται ότι κάθε περίπτωση στην οποία τίθεται το ζήτημα αν εθνική δικονομική διάταξη σχετική με τα ένδικα βοηθήματα που στηρίζονται στο δίκαιο της Ένωσης είναι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνες που αφορούν παρόμοια ένδικα βοηθήματα του εσωτερικού δικαίου πρέπει να αναλύεται από το εθνικό δικαστήριο λαμβανομένων υπόψη της σημασίας της διάταξης αυτής στο πλαίσιο της όλης διαδικασίας, του τρόπου διεξαγωγής της και των ιδιαιτεροτήτων της, ενώπιον των διαφόρων εθνικών δικαστηρίων [απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης), C-180/17, EU:C:2018:775, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 40 Εν προκειμένω, ο προσφεύγων της κύριας δίκης υποστηρίζει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση παραβιάζει την αρχή της ισοδυναμίας, καθόσον, αφενός, από τη νομολογία του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) δεν προκύπτει, πλην του τομέα του ασύλου, ότι η κοινοποίηση στον ορισθέντα δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας τόπο επιδόσεων, ήτοι στην έδρα εθνικής αρχής, καθιστά δυνατή την έναρξη της αποκλειστικής προθεσμίας και, αφετέρου, κατά τη νομολογία αυτή, όταν πρόκειται για πράξη που δεν απαιτείται ούτε να δημοσιευθεί ούτε να κοινοποιηθεί, η επαρκής γνώση της πράξης αυτής κινεί την προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής.
- 41 Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει, υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου που μνημονεύθηκε στις σκέψεις 36 έως 39 της παρούσας απόφασης, αν η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση τηρεί την αρχή της ισοδυναμίας.
- 42 Όσον αφορά, δεύτερον, την τήρηση της αρχής της αποτελεσματικότητας στο πλαίσιο εθνικής ρύθμισης όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, κάθε περίπτωση στην οποία τίθεται το ζήτημα αν μια εθνική δικονομική διάταξη καθιστά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να αναλύεται

λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της εν λόγω διάταξης στο πλαίσιο της όλης διαδικασίας, καθώς και της διεξαγωγής και των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας αυτής, ενώπιον των διαφόρων εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων. Υπό το πρίσμα αυτό, πρέπει μεταξύ άλλων να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας, η αρχή της ασφάλειας δικαίου και η εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2018, ΧC κ.λπ., C-234/17, EU:C:2018:853, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 43 Συναφώς, επισημαίνεται ότι εθνικός δικονομικός κανόνας ο οποίος προβλέπει ότι, εφόσον δεν έχει οριστεί τόπος επιδόσεων από τον αιτούντα διεθνή προστασία, η εκδοθείσα απόφαση θα του κοινοποιηθεί στην έδρα της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για την εξέταση των σχετικών αιτήσεων, στο μέτρο που η κοινοποίηση αυτή σηματοδοτεί την έναρξη της προθεσμίας που τάσσει το εθνικό δίκαιο για την άσκηση προσφυγής κατά της εν λόγω απόφασης, μπορεί, κατ' αρχήν, να δικαιολογηθεί για λόγους ασφάλειας δικαίου και εύρυθμης διεξαγωγής της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.
- 44 Πράγματι, ελλείψει ενός τέτοιου κανόνα, οι αποφάσεις που αφορούν τους αιτούντες οι οποίοι δεν έχουν ορίσει τόπο επιδόσεων δεν θα μπορούσαν να τους κοινοποιηθούν επισήμως και να παραγάγουν έτσι τα αποτελέσματά τους. Εξάλλου, εάν η κοινοποίηση στην έδρα της εν λόγω αρχής δεν συνεπαγόταν την έναρξη των προθεσμιών άσκησης προσφυγής που τάσσονται για τις αποφάσεις που αφορούν τους αιτούντες αυτούς, οι εν λόγω αποφάσεις θα μπορούσαν να προσβληθούν δικαστικώς χωρίς χρονικό περιορισμό ή θα μπορούσαν ακόμη και να μην καταστούν ποτέ απρόσβλητες και, επομένως, οι αρμόδιες εθνικές αρχές δεν θα μπορούσαν να αντλήσουν τις αναγκαίες συνέπειες των αρνητικών αποφάσεων όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τη διαμονή των ενδιαφερομένων αιτούντων.
- 45 Άλλωστε, όπως επισήμανε η Βελγική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της, εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη παρέχει στους αιτούντες που δεν είναι σε θέση να υποδείξουν στις αρμόδιες αρχές ασφαλή ταχυδρομική διεύθυνση τη δυνατότητα αντιμετώπισης του σημαντικού αυτού προβλήματος, καθόσον προβλέπεται νομικός μηχανισμός βάσει του οποίου οι αποφάσεις, οι κλήσεις και οι λοιπές αιτήσεις παροχής πληροφοριών που τους αφορούν δύναται να παραληφθούν σε ασφαλές μέρος, το οποίο, κατ' αρχήν, έχουν ήδη επισκεφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, η επίμαχη ρύθμιση διευκολύνει την άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής των εν λόγω αιτούντων και συμβάλλει στην τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας.
- 46 Εντούτοις, η εν λόγω ρύθμιση αυτή μπορεί να έχει τέτοιο αποτέλεσμα μόνον υπό τη διττή προϋπόθεση ότι, αφενός, ο αιτών ενημερώνεται δεόντως ότι, σε περίπτωση μη γνωστοποίησης διεύθυνσης εντός του οικείου κράτους μέλους, οι επιστολές που του απευθύνει η αρμόδια διοικητική αρχή στο πλαίσιο της εξέτασης της αίτησής του για παροχή διεθνούς προστασίας θα του αποσταλούν στην έδρα του Γραφείου για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες και ότι, αφετέρου, οι όροι πρόσβασης στην έδρα αυτή δεν καθιστούν υπερβολικά δυσχερή την παραλαβή των εν λόγω επιστολών.
- 47 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας οι αποφάσεις που αφορούν τους αιτούντες διεθνή προστασία οι οποίοι δεν έχουν ορίσει τόπο επιδόσεων στο οικείο κράτος μέλος κοινοποιούνται στην έδρα της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για την εξέταση των σχετικών αιτήσεων, εφόσον, πρώτον, οι αιτούντες ενημερώνονται ότι, αν δεν έχουν ορίσει τόπο επιδόσεων για την κοινοποίηση της απόφασης σχετικά με την αίτησή τους, θα θεωρηθεί ότι έχουν ορίσει ως τόπο επιδόσεων προς τούτο την έδρα της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για την εξέταση των αιτήσεων, δεύτερον, οι όροι πρόσβασης των αιτούντων στην έδρα αυτή δεν καθιστούν υπερβολικά δυσχερή την από μέρους τους παραλαβή των αποφάσεων που τους αφορούν και, τρίτον, τηρείται η αρχή της ισοδυναμίας. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση πληροί τις απαιτήσεις αυτές.

Επί της αποκλειστικής προθεσμίας δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, για την άσκηση προσφυγής

- 48 Δεύτερον, πρέπει να εξακριβωθεί αν το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει αποκλειστική προθεσμία δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, για την άσκηση προσφυγής κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μια μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας.
- 49 Κατά το άρθρο 46, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/32, στα κράτη μέλη επαφίεται να ορίσουν εύλογες προθεσμίες προκειμένου οι αιτούντες διεθνή προστασία να μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους πραγματικής προσφυγής, υπό τη διευκρίνιση ότι οι προβλεπόμενες προθεσμίες δεν πρέπει να καθιστούν αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος.
- 50 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 34 της παρούσας απόφασης, ο καθορισμός των προθεσμιών για την άσκηση προσφυγής στο πλαίσιο της διαδικασίας διεθνούς προστασίας διέπεται από την αρχή της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών, τηρουμένων των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.
- 51 Εν προκειμένω, όσον αφορά, πρώτον, την τήρηση της αρχής της ισοδυναμίας, ο προσφεύγων της κύριας δίκης υποστηρίζει ότι η εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει προθεσμία δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, για την άσκηση προσφυγής κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας παραβιάζει την αρχή αυτή καθόσον, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, αφενός, οι προσφυγές ακυρώσεως κατά των ατομικών διοικητικών αποφάσεων, πλην εκείνων που εκδίδονται κατ' εφαρμογήν των νόμων σχετικά με την είσοδο των αλλοδαπών στην εθνική επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνσή τους, πρέπει να ασκούνται εντός προθεσμίας 60 ημερών από την έκδοση, την κοινοποίηση ή τη γνωστοποίηση της οικείας απόφασης και, αφετέρου, οι αποφάσεις που εκδίδονται σχετικά με την υποδοχή των αιτούντων άσυλο είναι δεκτικές προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου εργατικών διαφορών εντός προθεσμίας τριών μηνών από την κοινοποίησή τους.
- 52 Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει, υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου που μνημονεύθηκε στις σκέψεις 36 έως 39 της παρούσας απόφασης, αν η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση, στο μέτρο που προβλέπει, αφενός, προθεσμία δέκα ημερών για την άσκηση προσφυγής και, αφετέρου, ότι η προθεσμία αυτή περιλαμβάνει τις αργίες, τηρεί την αρχή της ισοδυναμίας.
- 53 Δεύτερον, όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι συμβιβάζεται με το δίκαιο της Ένωσης ο καθορισμός εύλογων αποκλειστικών προθεσμιών για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος προς το συμφέρον της ασφάλειας δικαίου, διότι οι προθεσμίες αυτές δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η έννομη τάξη της Ένωσης. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι στα κράτη μέλη εναπόκειται να καθορίζουν, για τις εθνικές ρυθμίσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, προθεσμίες σε συνάρτηση, ιδίως, με τη σημασία που έχουν για τους ενδιαφερομένους οι αποφάσεις που πρόκειται να ληφθούν, με τον βαθμό πολυπλοκότητας των εφαρμοστέων διαδικασιών και της εφαρμοστέας νομοθεσίας, με τον αριθμό των προσώπων τα οποία μπορούν να αφορούν οι αποφάσεις ή με τα λοιπά δημόσια ή ιδιωτικά συμφέροντα που πρέπει να ληφθούν υπόψη (απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2009, Pontin, C-63/08, EU:C:2009:666, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 54 Συναφώς, το γεγονός ότι οι προσφυγές κατά των αποφάσεων με τις οποίες απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας υπόκεινται σε συντομότερη προθεσμία συνάδει με τον σκοπό της ταχείας διεκπεραίωσης κατά την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων τέτοια προστασία, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2013/32.

- 55 Εξάλλου, η σύντμηση της προθεσμίας αυτής για την άσκηση προσφυγής, καθόσον διασφαλίζει την ταχύτερη διεκπεραίωση των απαράδεκτων αιτήσεων διεθνούς προστασίας, καθιστά δυνατή την αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των αιτήσεων που υποβάλλονται από άτομα που όντως μπορούν να υπαχθούν στο καθεστώς του πρόσφυγα (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιουλίου 2011, *Samba Diouf*, C-69/10, EU:C:2011:524, σκέψη 65), και συμβάλλει, κατ' αυτόν τον τρόπο, στην εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.
- 56 Επομένως, εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει προθεσμία δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, για την άσκηση προσφυγής κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη αίτηση διεθνούς προστασίας μπορεί, κατ' αρχήν, να δικαιολογηθεί λαμβανομένων υπόψη του σκοπού της ταχείας διεκπεραίωσης τον οποίο επιδιώκει η οδηγία 2013/32, της αρχής της ασφάλειας δικαίου και της εύρυθμης διεξαγωγής της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.
- 57 Εντούτοις, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου να τηρούνται οι απαιτήσεις της αρχής της αποτελεσματικότητας, η προθεσμία αυτή πρέπει να είναι ουσιαστικά επαρκής για την προετοιμασία και την άσκηση αποτελεσματικού ενδίκου βοηθήματος (πρβλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, *Texdata Software*, C-418/11, EU:C:2013:588, σκέψη 80 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 58 Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται, πρώτον, αφενός, ότι πριν από κάθε μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας προηγείται μια πρώτη αίτηση η οποία έχει οριστικώς απορριφθεί, στο πλαίσιο της οποίας η αρμόδια αρχή διενήργησε εξαντλητική εξέταση προκειμένου να διαπιστώσει αν ο αιτών πληρούσε τις προϋποθέσεις για την παροχή διεθνούς προστασίας. Αφετέρου, πριν καταστεί απρόσβλητη η απορριπτική απόφαση, ο αιτών έχει δικαίωμα άσκησης προσφυγής κατά της απόφασης αυτής.
- 59 Σημειώνεται συναφώς ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 40 της οδηγίας 2013/32, η μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας αποσκοπεί στην υποβολή, από τον ενδιαφερόμενο αιτούντα, νέων στοιχείων ή πορισμάτων σε σχέση με εκείνα που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης αίτησης, τα οποία αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας. Όταν η προκαταρκτική εξέταση στην οποία υποβάλλεται μια τέτοια αίτηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα τέτοια νέα στοιχεία ή πορίσματα, τότε η αίτηση εξετάζεται περαιτέρω σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου II της οδηγίας αυτής. Αντιθέτως, όταν από την προκαταρκτική εξέταση δεν προκύπτουν τέτοια στοιχεία ή πορίσματα, η εν λόγω αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 33, παράγραφος 2 στοιχείο δ', της οδηγίας 2013/32.
- 60 Επομένως, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να ελέγξει μόνον κατά πόσον, αντιθέτως προς ό,τι αποφάσισε η αρμόδια αρχή, από την προκαταρκτική εξέταση της αίτησης αυτής προέκυψαν νέα στοιχεία ή πορίσματα, κατά τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη σκέψη. Εξ αυτού συνάγεται ότι, στο δικόγραφο της προσφυγής του ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, ο αιτών πρέπει, κατ' ουσίαν, απλώς να αποδείξει ότι βασίμως θεώρησε ότι υφίστανται νέα στοιχεία ή πορίσματα σε σχέση με εκείνα που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης αιτήσεώς του.
- 61 Επομένως, το κρίσιμο περιεχόμενο του δικογράφου στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσφυγής όχι μόνον περιορίζεται στα στοιχεία που αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη, αλλά επίσης συνδέεται στενά με το περιεχόμενο της μεταγενέστερης αίτησης επί της οποίας εκδόθηκε η απορριπτική απόφαση και, ως εκ τούτου, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο προσφεύγων της κύριας δίκης με τις γραπτές παρατηρήσεις του, η σύνταξη του δικογράφου αυτού δεν παρουσιάζει, *a priori*, ιδιαίτερη πολυπλοκότητα λόγω της οποίας θα απαιτούνταν προθεσμία μεγαλύτερη των δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών.

- 62 Δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της ένδικης προσφυγής του άρθρου 46 της οδηγίας 2013/32, διασφαλίζονται ορισμένα ειδικά δικονομικά δικαιώματα υπέρ των προσφευγόντων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, ιδίως, όπως προκύπτει από τα άρθρα 20 και 22 της οδηγίας 2013/32, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 23 της οδηγίας αυτής, η δυνατότητα δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης, καθώς και η πρόσβαση σε υπηρεσίες νομικού συμβούλου. Εξάλλου, το άρθρο 23 της εν λόγω οδηγίας διασφαλίζει στον νομικό σύμβουλο του αιτούντος πρόσβαση στις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στον φάκελό του βάσει των οποίων λαμβάνεται ή θα ληφθεί απόφαση.
- 63 Κατά συνέπεια, η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής μπορεί να θεωρηθεί ουσιαστικά επαρκής για την προετοιμασία και την άσκηση αποτελεσματικού μέσου δικαστικής προστασίας μόνον εφόσον διασφαλίζεται ότι οι δικονομικές εγγυήσεις που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη παρέχονται στον αιτούντα εντός της προθεσμίας αυτής, στοιχείο που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 64 Συναφώς, και υπό την επιφύλαξη των εν λόγω επαληθεύσεων, προθεσμία δέκα ημερών, περιλαμβανούσα τις αργίες, δεν φαίνεται να είναι ουσιαστικά ανεπαρκής για την προετοιμασία και την άσκηση αποτελεσματικού μέσου δικαστικής προστασίας κατά της απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας.
- 65 Η εκτίμηση αυτή επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο, εν προκειμένω, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 14 της παρούσας απόφασης, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση προβλέπει ότι, αφενός, όταν η κοινοποίηση πραγματοποιείται με συστημένη επιστολή, η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά τρεις εργάσιμες ημέρες και, αφετέρου, όταν η ημέρα λήξης της προθεσμίας είναι Σάββατο, Κυριακή ή αργία, η προθεσμία παρατείνεται για την επόμενη εργάσιμη ημέρα, οι δε κανόνες αυτοί εφαρμόστηκαν εν προκειμένω.
- 66 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32 δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία τάσσει αποκλειστική προθεσμία δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, για την άσκηση προσφυγής κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας, εφόσον διασφαλίζεται ότι οι δικονομικές εγγυήσεις που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης στους αιτούντες διεθνή προστασία παρέχονται πράγματι στους ενδιαφερομένους εντός της προθεσμίας αυτής, στοιχείο το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 67 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους που προβλέπει ότι η προσφυγή κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να ασκηθεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, από την κοινοποίηση της απόφασης αυτής, ακόμη και όταν, σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος αιτών δεν έχει ορίσει τόπο επιδόσεων στο κράτος μέλος αυτό, η ως άνω κοινοποίηση πραγματοποιείται στην έδρα της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για την εξέταση των σχετικών αιτήσεων, εφόσον, πρώτον, οι αιτούντες ενημερώνονται ότι, αν δεν έχουν ορίσει τόπο επιδόσεων για την κοινοποίηση της απόφασης σχετικά με την αίτησή τους, θα θεωρηθεί ότι έχουν ορίσει ως τόπο επιδόσεων προς τούτο την έδρα της εν λόγω εθνικής αρχής, δεύτερον, οι όροι πρόσβασης των αιτούντων στην έδρα αυτή δεν καθιστούν υπερβολικά δυσχερή την από μέρους τους παραλαβή των αποφάσεων που τους αφορούν, τρίτον, διασφαλίζεται ότι οι δικονομικές εγγυήσεις που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης στους αιτούντες διεθνή προστασία πράγματι τους παρέχονται εντός της προθεσμίας αυτής και, τέταρτον, τηρείται η αρχή της ισοδυναμίας. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση πληροί τις απαιτήσεις αυτές.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 68 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους που προβλέπει ότι η προσφυγή κατά απόφασης με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να ασκηθεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα ημερών, περιλαμβανομένων των αργιών, από την κοινοποίηση της απόφασης αυτής, ακόμη και όταν, σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος αιτών δεν έχει ορίσει τόπο επιδόσεων στο κράτος μέλος αυτό, η ως άνω κοινοποίηση πραγματοποιείται στην έδρα της εθνικής αρχής που είναι αρμόδια για την εξέταση των σχετικών αιτήσεων, εφόσον, πρώτον, οι αιτούντες ενημερώνονται ότι, αν δεν έχουν ορίσει τόπο επιδόσεων για την κοινοποίηση της απόφασης σχετικά με την αίτησή τους, θα θεωρηθεί ότι έχουν ορίσει ως τόπο επιδόσεων προς τούτο την έδρα της εν λόγω εθνικής αρχής, δεύτερον, οι όροι πρόσβασης των αιτούντων στην έδρα αυτή δεν καθιστούν υπερβολικά δυσχερή την από μέρους τους παραλαβή των αποφάσεων που τους αφορούν, τρίτον, διασφαλίζεται ότι οι δικονομικές εγγυήσεις που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης στους αιτούντες διεθνή προστασία πράγματι τους παρέχονται εντός της προθεσμίας αυτής και, τέταρτον, τηρείται η αρχή της ισοδυναμίας. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση πληροί τις απαιτήσεις αυτές.

(υπογραφές)